

Izhaja razen ponedeljka
in dneva po prazniku
vsek dan opolden.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Enostolpna peti-
vrtica K 1'80, osmrtice
in zahvale po K 3'—, raz-
glaš in poslano vrtica po
K 2'50; večkrat, objave po
dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Posamezne šte. stane

60 vinarjev.

Naročnina: Po pošti 4 K
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 96, za pol
leta K 48, za četrt leta
K 24, za mesec K 8.
Za Nemčijo celo leto K 114,
za ostalo tujino in Ameriko
K 120. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Hanibal.

»Hanibal ante portas«. Hanibal
pred vratmi: nikdar niso bile te be-
sede bolj na mestu, da poudarjajo
važnost vojaške situacije kakor ravo
v tem trenutku.

Angleški premijer, ki se mudi te
dni v Parizu, je pozval nujno iz Lon-
dona k sebi dva ministra, ki zavze-
mata najvažnejša resorsta: amerikan-
ski vojni minister je izjavil, da se mo-
ra zelo hitro ukreniti vse potrebno
za obrambo: vse svetovno časopisje
govori o dogodkih, ki lahko nastane-
jo.

Ruski ekstremisti, ki so sedaj po-
tolkli Kolčaka, Denikina in Judenicha,
imajo dvamilijonsko vojsko, o kateri
se govori, da je sedaj največja vojska
na svetu; opoieni od svojih uspehov,
ki so res občudovanja vredni, ruski
ekstremisti nočejo mirovati: stavljeni
pred vprašanje biti ali ne biti,
uvidevši, da ne morejo dolgo vzdr-
žati pod sedanjim bremenom gospo-
darske bede in volnih štranacev, pre-
pričani, da morajo propasti, ako
ostanejo še nadalje v takem stanju,
so se odločili, da bodo agresivni,
ofenzivni, da bodo prodirali dalje:
razočarani v svoji nadi na revolucijo
proletarijata v drugih državah, so se
odločili, da sami razširijo ogenj soci-
jalne revolucije in to s pomočjo svoje
množestvilne armade, ki je tako do-
bro organizirana in disciplinirana.

Požar se širi na vzhod: vsa Sibi-
rija je osvojena in ostanki protirevo-
lucionarne armade že beže čez
morje. Požar se širi na jug, Transka-
spijska je osvojena in rubeča armada
je dospela na svojem pohodu na meje
Perzije, da preko slednje vdari na
Indijo, da tudi njo zažge.

Prebivalstvo Indije komaj čaka
na ta trenutek, polavljalo se že vsta-
je, katere se krvavo zadušilo: narod
na Kitajskem je zelo naklonjen ko-
munističnim idejam: celo na Japon-
skem je opaziti znake, ki napovedu-
jejo socialni vihar.

Azija gori... Ta dogodek prinaša
veliko spremembo v svetovno situa-
cijo. Anglija na eni strani dela hitre

priprave za obrambo Indije, na drugi
strani pa skuša z ruskimi ekstremisti
napraviti mir. Tudi je opustila svojo
namero glede vprašanja Carigrada v
tem smislu, da bi iz nje izgnala
Turke: to je storila iz bojazni, da bi
se Turki ne pridružili rubečim legi-
jam, ki prodirajo iz severa.

Opasnost pa ne prihaja samo s te
strani: vsi znaki kažejo, da priprav-
ljajo ruski ekstremisti silen napad na
Poljsko in grozen strah je obšel polj-
ske nacionaliste radi usode nove re-
publike in vse zagovornike sedanje
Poljske.

Osvajanje Poljske je žela celega
ruskega naroda, ki še ni mogel pre-
boleti razkosanja nekdanjega veli-
kega ruskega carstva. In ruska ru-
deča armada, prodirajoča v dežele, ki
so se odcepile od Rusije, jih zopet
vrača njihovi materi in s tem vrši
patriotično misljo, narodno delo, ka-
kor pretečeno leto rubeča garda na
Madžarskem.

Antanta se pripravila na obrambo
Poljske. Tudi iz Amerike so že na
potu veliki transporti orožja in muni-
cije za poljsko narodno vojsko. Obo-
ružujejo se tudi male baltske dr-
žave, ki so tudi v nevarnosti, da jih
pritisne s svojo šapo rubeči ruski
medved in da izgube svojo samostoj-
nost. Rumunija se tudi pripravlja ne
samo na obrambo marveč tudi na
napad z namenom, da pomagajo Poljski.

Azija gori. Evropa isto tako. Sve-
tovna vojna pričena. Nasproti si sto-
lita dva imperijalizma: buržoazijski
in socialistični. Mora se odločiti, kdo
bo gospodar sveta: Lord Zorž ali
Vladimir Lenjin. Bodoči dnevi bodo
pokazali, če je med obema mogoč
kak kompromis ali pa se bo borba
vodila na življenje in smrt, kakor se
je pred kratkim vodila med Evropo
in Nemčijo.

Ta članek je priobčil v št. 17 »Bel-
gradskega Dnevnika«. Krsta Cicva-
rič, ki je eden najboljših jugoslovanskih
novinarjev. »Beogradski Dnevnik«
je meščanski list.

„Protokol sporazuma“ ni absurdnost.

V »Napreju« z dne 30. januarja
smo objavili članek »Uprave železn.
organizacije«, v katerem smo javno-
sti pojasnili delanski položaj naših
železničarjev. Povod članka je dala
tajna odredba vlade, katero smo
opravičeno smatrali za izzivanje. Da
pa tudi po drugi strani ne pride
do napačnega pojmovanja, je bilo
treba takoj pojasniti situacijo vse-
stransko. Med tem so se pa napravili
še drugi koraki. In sicer v smislu
sklepev plenarne seje zaupnikov
»Saveza saobračalnih in transport-
nih radnika i službenika Jugoslavi-
te«. Odposlala se je deputacija k mi-
nistrstvu saobračala, da tamkaj po-
jasni položaj in pouči gospode o raz-
merah na železnicah, ki se morajo
nemudoma sanirati, ako se hoče pri-
hraniti državi in splošnosti ogromno
škodo. Zaupniki železničarjev so ob-
nem ukrenili potrebno, da odvrnejo
od organizacije odgovornost, ki se ji
skuša naprtiti po elementih, ki radi
ribarilo v kalnih vodah. Da so bile
naše protipoteze umestne in potreb-
ne, dokazuje ves razgovor, ki se je

vršil med našimi zastopniki in naj-
višjim zastopnikom saobračala, ki je
lojalno izjavil, da se le njegovo izja-
vo pretvorilo, odnosno, da se jo le
nepošteno tomačilo in da on ni mo-
gel trditi nekega, kar bi v prvi vrsti
njega samega bilo po ustitih.

Gospod minister saobračala M.
Dražkovič trdi, da ni nikoli izjavil,
da je »Protokol sporazuma«, katere-
ga je on sam podpisal absurdnost,
pač pa le trdil, da je velika absur-
dnost, če ga podrejena ravnateljstva
nočejo uvaževati, odnosno, če ga ni-
so izvršila in se tudi niso potrudila,
da se izvrši.

Po tej izjavi je situacija povsem
jasna. Kdo sedi v železniških direk-
cijah, odnosno, kdo ima vso železni-
ško upravo v svojih rokah? Železni-
čarji to dobro vedo, ker to tudi brid-
ko občutijo. Ne ve pa tega širša jav-
nost, ki mora biti informirana, da bo
mogla ves položaj objektivno preso-
jati. Po preobratu se je polastila ne-
ka klika takozvanih »strokovnja-
kov« železniškega aparata in ga še
danes povsem obvlada. Vsi organi
teh uprav, s prav malimi izjemami,
so zvesti člani »bele garde«, tako-
zovane »Zveze« ali »Udruženja«. Ta
klika si je prevzela nalogo, terorizir-
ati vse, kar ji je hotelo preiskati ne-
koliko obisti in pregledati račune, in
to se li je tudi deloma posrečilo, vsaj
od tistega časa, ko so železničarji
kategorično izjavili: Dotlel in niti ko-
raka naprej! Prišlo je tako do »Pro-
tokola sporazuma«, ki je uničil dikta-
turo belih teroristov. In da so po-
temtakem beli teroristi skušali reši-
ti, kar se je še rešiti dalo, je povsem
umevno. Posledica tega je bilo, da je
prišlo v časa odsotnosti gospoda mi-
nistra saobračala, do nekaterih nelju-
bi incidentov, ki bi jih sedaj gos-
pode iz belega tabora radi naprtili
poštenim železničarjem. Ne spušča-
mo se zaekrat v detalle, ker se nam
bo v kratkem itak nudila prilika, da
javnosti obširno poročamo o raznih
zakulisnih spetkah. Danes nas vse
bolj interesira takojšnja povoljna
ureditev stvari same. Kakor dogo-
vorjeno se na uradno povabilo gosp.
ministra saobračala prično 5. t. m.
ponovna pogajanja med našimi dele-
gati in ministrstvom saobračala v
Belgradu, katerih namen je da se tr-
dim glavam jugoslovanskih železniš-
kih uprav pravilno raztolmači posa-
mezne določbe »Protokola sporazu-
ma«, ker prizadeti gospodje v svoji
duševni omejenosti tega sami ne mo-
rejo. Ker stoji gospod minister na
stališču, da se mora dogovor uvelja-
viti in izvršiti, potem ni nobenega
dvoma, da se bo to doseglo. Za to bo
skrbela tudi železničarska organizac-
ija sama. Naša javnost in malošte-
vilni pristaši »Zveze« pa naj vedo,
kde je iskati krivce sedanjih težkoč
v našem železniškem prometu in tu-

di težkih službenih in gmotnih raz-
mer oboja. Ti gospode so v prvi vr-
sti krivi, če se železničarjem ne do-
voli, da bi mogli tudi sami odločevati
o svoji usodi. Kdor ni popolnoma

slep, jepač iz sedanje situacije izpre-
videl, da Delavski razred ne more
rešiti nihče drugi kakor delavstvo
samo. J. P.

Krajevna pol. organ, jugoslov. soc. dem. stranke za Slovenijo v Ljubljani.

Vabilo

na

veliki protest.shod

ki se vrši

v nedeljo, dne 8. februarja 1920 točno ob 10. uri dop.
na KREKOVEM TRGU pred Mestnim domom odnosno
v veliki dvorani „MESTNEGA DOMA“.

DNEVNI RED:

Proti nameravnemu krivičnemu volilnemu redu za občino in državo.

VSİ NA SHOD!

Odbor.

Po shodu se vrši manifestacijski obhod po mestu do deželne vlade,
kjer bo na shodu voljena deputacija predložila deželnemu predsedniku za-
hteve delavnega ljudstva glede nepotvorjene, splošne, enake, direktne in
tajne volilne pravice v parlament, v pokrajinske, občinske in druge javne
zastope za moške in ženske od 20. leta starosti dalje na temelja najpravič-
nejšega proporca.

Prvi letnik „Svobode“.

Dolgo smo morali Slovenci čaka-
ti na leposloven, res umetniško ure-
jevan list, ki bi bil namenjen našemu
delavstvu in delavskim družinam.
»Svoboda«, prvi in edini slovenski
list te vrste, je te dni s skupnim sno-
pičem zaključil svoj prvi letnik. Mi-
slim, da lahko trdim, da je uredništvo
svojo, v prvi številki lista dano ob-
ljubo, izpolnilo v vsakem oziru:
»onim, ki so utrjeni od fizičnih na-
porov dneva, nuditi po storjenem de-
lu v preprosti, a umetniški obliki za-
bavnega in poučnega čtiva in na ta
način buditi in netiti v njih hrepene-
je po nekallenem, večno živem
užitku literarnih lepot in umetnosti
ter pozlablati njih srčno naobrazbo,
širiti njih duševno in delno obzorje.«
In res je postala »Svoboda« takoj s
svojimi prvimi zvezki ljub in prilazno
sprejet gost pod vsako proletarsko
streho in dobra prijateljica njih, ki so
najdovzetnejši in najpristopnejši fan-
tov-delavcev in delavk-mladenk.

Sele če pregledujemo kazalo, vi-
dimo kakšno bogastvo je nakopičeno
na teh 224 straneh. Med sotrudniki
»Svobode« najdemo imena malone
vseh naših najbolj znanih in priljub-
ljenih pesnikov in pisateljev. Zasto-
pani so poleg urednika Frana Al-
brecht, ki je napisal poem »Mladost
in«, fino opazovani in podani odlo-

mek iz življenjskega razvoja štiri-
naestletnega dečka, množestvilni
naiboljši reprezentante naše litera-
ture. Sodelovali so: Ivan Albrecht,
ki nam je v verzih in v prozi naslikal
par otožnih koroških skic, potem po-
hvalni poet Janko Glaser in Pavel
Golija s svojimi ruskimi impresijami,
Igo Gruden je prispeval troje pri-
morskih motivov, zastopan je tudi
Etbin Kristan in Radivoj Petruška-
Peterlin. Poleg teh še cela vrsta
drugh.

Med prozo opazimo poleg mnogih
izvirnih prispevkov tudi prevodno li-
teraturo, ki je izbrana z velikim oku-
som: beremo imena večnega revo-
lucionarja L. Andrejeva, proletar-
skega barda Maksima Gorkoga, H.
Barbussa in Anatola Francea, zago-
vornika vseh bednih in užaljenih.

Med članki so zanimive in poučne
razprave vseh kulturnih panog:
članki o zadružništvu, o temeljnih
naikih socializma, o naših izobraže-
valnih organizacijah, zgodovinska
črtica o Husitskih vojnah, kratek ob-
ris življenjepisa Ernsta Haeckla. Tu-
di zdravstvo je odkazan primeren
prostor: dva zanimiva članka priča-
ta o tem. Umetnost je zastopana z
daljšim člankom o razmerju sedanje
in bodoče države napram umetnosti,
dvoje zanimivih člankov nam pred-

LISTEK.

GLAD.

Spisal Knut Hamsun. — Poslovenil
Fran Albrecht.

(Dalle.)

Orli pri oknu stolim in gledam, kako se
mati vse bolj srdi; ta zoprni prizor me silno
vsega razburja; ne morem se več vzdržati, zato
zakličem fantu, naj pride za trenutek k meni v
sobo. Zakličem dvakrat, samo da zmotim, da
napravim konec temu nastopu, zadnjikrat za-
kličem zelo glasno in mati se osuplo okrene in
pogleda gori k meni. In v trenutku zadobi spet
svoj popoln mir, se vzre vame predržno, tako
sila zvišja se ozre vame in se nato odstrani z
očitaločo opazko svojemu sinu. Tako glasno
govori, da lo lahko slišim, ko pravi:

»Fej, samuj se — da te vidijo ljudje, kako
si poreden!«

Od vsega, kar sem na ta način opazoval,
mi ni ušla niti najmanjša podrobnost. Moja po-
zornost je bila skrajno budna, skrbno sem vdi-
haval sleherno malenkost in stal in razmišljal o
vseh teh rečeh, kakor so se pač dogajale. Ne-
mogoče torej, da bi bil moj razum količjak v
neredu. Kako naj bi tudi bilo kaj v neredu?

Čuješ, ali veš kaj, sem dejal hipoma; zdaj
si se dovolil časa ukvarjal s svojim razumom in
si delal skrbi v tem oziru; zdaj je treba napra-
viti tem norčijam konec! Jeli mar to znanje
blaznosti, ako vse reči tako natanko pojmuješ
in opaziš, kot umeš to ti? Saj se moram skoraj
smejati nad tabo; lahko si siiguren, stvar ni brez
humorja, kolikor morem presoditi. Skratka,
vsem ljudem se pripeti enkrat v življenju, da
se kam zalete in to ravno vedno pri najeno-
stavnijših vprašanjih. To čisto nič ne pomeni,
to je golo naključje. Kakor rečeno, za las manj-
ka, da bi se ponorčeval iz tebe. Kar se tistega
kramarskega računa tiče, tistih beraških šest-
najstin ničvednega sira, bi malone dejal: —
haha, takšenle sir z nagejčki in poprom, sir,
pri moji duši, po katerem bi človek, naravnost
povedano, lahko skoraj otroke dobil, — kar se
tega smešnega sira tiče, bi se prav lahko pri-
petilo najboljsemu, da postane bedast od tega;
že od samega duha po tem siru bi se človeku
vzdignilo... In norčeval sem se iz vseh ze-
hščnih sirov na svetu... Ne, dajte mi kaj užit-
nega! sem rekel, dajte mi, ako hočete, pet šest-
najstin dobrega masla. To je čisto druga za-
deva.

Hektično sem se smejal svojim lastnim do-
mislekom in jih našel sila smešne. Res mi ni
prav ničesar več manjkalo. Bilo mi je dobro,

Bilo mi je takorekoč tako dobro! Bil sem bistra
glavica; bog bodi zahvaljen in češčen, ničesar
ji ni manjkalo!

Moja živahnost je naraščala, ko sem hodil
po sobi in govoril s samim seboj; naglas sem se
smejal in se počutil silovito vzradoščenega. Ampak
resnično je bilo tako, ko da sem bil po-
treboval zgolj tega veselega kratkega hipa, te
minute svetle očaranosti brez vsakršne skrbi,
da mi je postala glava spet delazmožna. Sedel
sem k mizi in pričel spet s svojo alegorijo. In
šlo je zelo dobro, tako kot že davno ne; ne po-
sebnost hitro, ali zdelo se mi je, da je bilo tisto
malo, kar sem napisal, čisto izvrstno. Ne da bi
se utrudil, sem delal celo uro.

Pravkar sem bil pri tako važni točki te
alegorije, pri požaru v knjigarni; to se mi je vi-
delo tako važno, da se mi je vse drugo, kar sem
bil napisal, zazdelo ničevno poleg te točke. Rav-
no sem hotel sila globokoumno oblikovati svojo
misel, da niso bile knjige, kar le tu gorelo, mar-
več lobanje, človeški možgani, hotel sem na-
praviti iz teh gorečih lobanj pravo pravcato
Jernejevo noč.

Tedaj so se moje duhi hipoma z vso silo od-
prle in priveslala je moja gospodinja. Niti na
pragu se ni ustavila, prišla je prav na sredo
sobe.

Izvil se mi je kratek, hripav vzklík: bilo je
res, ko da me je kdo udaril.

»Kaj?« je vprašala, »misliš, da ste ne-
ka reki? Novega potnika smo dobili in rabimo
zanj to sobo; čez noč morate spati spodaj pri
nas; da, svojo posteljo boste tudi imeli.« In ne
da bi čakala močnega odgovora, je brez drugega
pričela brskati moje papirje z mize in vse spra-
viti v nered.

Kakor bi ga odpihnil, je izginilo moje ve-
selo razpoloženje, bil sem srdit in obupan in se
tako dvignil. Pustil sem lo, da je pospravila
mizo in nilem rekel ničesar; niti besede. Nato
mi je dala vse papirje v roko.

Nič drugega mi ni preostalo, ko da zapu-
stim sobo.

Torej je bil tudi ta dragoceni trenutek za-
mužen! Novi pasažir me je srečal že na stopni-
cah, mlad človek z modrim sidrom na rokavuj
nosaj z ladijskim zabojem na ramenih mu je
sledil. Ootovo je bil tujec pomorščak, torej sa-
mo slučajen potnik za eno noč; deli časa bi go-
tovo ne rabil mote sobe. Nemara bi imel lutri,
ko ta človek odpotuje, enega svojih srečnih hi-
pov; manjkalo mi je samo še inspiracije petih
minut, nato bi bilo moje delo dovršeno. Moral
sem se tedaj ukloniti usodi...

(Dalle prih.)

stavila umetniške razmere v Rusiji pod boljševiško vladjo; ob štiristoletnici smrti Leonarda se ga je »Svoboda« spominjala s člankom, ki nam ga skuša predstaviti kot umetnika-znanstvenika in človeka.

V pregledu čitamo obilo zanimivih malenkosti iz leposlovnega in umetniškega polja. Vsaka številka ima društveni vestnik »Svobodin«, kjer poročajo posamezne podružnice o celotnem svojem delovanju.

V splošnem moramo priznati, da je list zadostil nadam, ki smo jih stavili vanj. Tekom prvega leta svojega obstoja se je povsod do tako častne stopnje, da smo lahko ponosni nanj. Pomisliti je treba, da je bilo treba prirediti čisto na novo, s malenkostnimi sredstvi (saj je znašala naročnina »Svobode« do zadnjega samo 12 K letno) in da se je bilo boriti zoper razne ovire, neumevanje in odkrita nasprotja.

Prva letošnja številka je že v tiskarni in izide v kratkem. Uredništvo je pripravilo za tekoči letnik še boljše in raznovrstnejše gradivo. Po-

skrbelo je za dober daljši pripovedni spis, gojilo bo lepo pesem in skrbelo za poučne in zanimive članke. Stari sodelavci ostanejo listu zvesti, novi se oglašajo in se še bodo. Ideja lista ostane: mlada in bolevita.

Pomen »Svobode« je velik, njen cilj lep in visok: buditi zanimanje za vse, kar je lepega med nami, ki so lepote najbolj potrebni in ki je najmanj vžijajo v današnjem svetu. Drugi listi so v primeri z našo »Svobodo«, ki nam je kakor vsakdanji kruh, večalimani luksuz. Samo z izobrazbo duše in duha je možen napredek, se odpira proletarcu pot v pravo »Svobodo«. Zato: v vsako kočjo, v vsako rodbino, povsod, kjer biva delavci, naj se razširi »Svoboda«. List se mora razširiti in povečati, spopolniti. Zato ponavljam na tem mestu vnovič uredniške besede, s katerimi je šla v svet prva številka tega plodovitega letnika: »Delavci-delavke, oklenite se svojega leposlovnega lista, ki je prvi v tega naroda kulturi!«

—l.—a.

Dr. Francé Goršič:

Prvo leto našega pravosodstva.

(Dalje.)

V. Spandau.

Po sodišču v Spandavi nazivlje Ernest Fuchs za spandavske sodbe (Spandau-Urteile) sodbe brez ostrega vida in z izledki, ki so nenaravni, gospodarsko neustrezni. So to remek-dela poljovne kulture, ki ogražajo pravno varnost in ki ob vsaki besedi kažejo konstruktivno hromoto, a hkrati so ekstrem konstruktivnega vsegamogoštva in žive priče, da je pravilen rek: gospodje pri sodnih imajo prav tako učene nazore kakor duhovni gospodje, razumeti jih nihče ne more, če ni študiran. Tudi slobodni Slovenci imamo že svoje Spandavo.

Sodnik je obdolženca obsodil zaradi prestopka razžaljenja časti, ker je na Veliko soboto leta 1919. na javnem potu proti spremljevalcu (priči) rekel, da je na obtožitelja jezen, da ima velik nož doma, s katerim ga bo zaklal; iz ritnika da bo eno klobaso naredil in jo njemu (priči) dal, — češ, da je na ta način zasebnemu obtožitelju na očitnem kraju na glas in da bi ga drugi slišali s hudim ravnanjem žugal (§ 496. k. z.). Priča, ki je tožene besede potrdil, je šel z obtožencem in še z enim fantom v sprednji gručici od blagoslovljanja jedil domov, tik za njimi pa so šli drugi ljudje, ki so mogli besede slišati, ker je obdolženec glasno govoril. — Oproščen na drugi stopnji je bil ta obdolženec. Razlogi so znameniti. Navedem jih do besede, a komentar gled pod črto.

»Priča je izpovedal, da je obtoženec, ki je šel z njim in še z enim fantom na javnem potu iz C. domov, inkriminirane besede sicer na glas izustil, ne ve pa, če so jih slišali tudi drugi fantje, ki so šli za njimi, in ni dognano po dokazovanju, če jih je slišal dotični fant, ki je šel s pričo in z obdolžencem.« Določba § 496 k. z. zahteva, da storilec z grdim ravnanjem žuga javno in pred več ljudmi

»Res je, da »po dokazovanju« to ni bilo dognano, a vedeti moraš, da zato ni bilo dognano, ker razen ene fanta (»priče, ki je izpovedal«) nikogar niso bili zaslišali. Pazi, kaj pride sedaj!

»Scilicet: da bi ga drugi slišali. Nemški izvirnik pravi: um gehört zu werden.

»Corona je že eskamotirana. Le gruča treh ljudi je še. Cesta je še javna. To je celo že drugič ugotovljeno.

»Jezikovno krasen obrat in kako duhoviti! Toda ne prezri, da glasnost eskamotirajo.

»Da priča ne ve, ali so drugi slišali, ta »okolnost« je dokaz, da »so se besede govorile med pričo in obdolžencem v medsebojnem pogovoru, kakor se ljudje iz cerkve grede pogovarjajo.« S tem je logično in imenitno cilji dosežen. Priča je sicer povedal, da je obdolženec glasno govoril, toda ta preklicana »okolnost«...

»Cesta je sedaj naenkrat le pogojno javna. Za javnost je treba »okolnosti«. Kdor glasno govori, tudi ne govori »po načinu« in z »namenom«, da bi ga drugi čuli, čim edina zaslišana priča priseže, da ne ve, ali so besede drugi zares čuli...

»Kako lep!

»Prav: da bi ga drugi slišali! Ali so zares slišali, ta moment ni bistven.

in raditega se je moral obtoženec oprostiti.«

Fuchs bi rekel, da se temu primeru — paragraf ne prilega. Fant, ki je bil oproščen, je bil zelo vesel, da so ga oprostili. To je res. Skoraj tako vesel je bil kakor takrat, ko mu niso bili dokazali, da je on zažgal obtožiteljevo hišo, ki je do tal pogorela. On bo še naprej ogrožal rodbino obtožitelja, da si ne bo upala na polje niti po dnevi niti po noči. Ne svetujem vam, da greste vprašati njega, ki je nasprotnemu advokatu plačal 223 kron, kaj misli on o pravosodju naše mlade države. Naraven človek je in ne pozna okolnosti in potvarjanja. K meni je prišel zaradi odmere odvetniških stroškov. Prvikrat sem se sodnik sramoval, ko mi je krepko rekel, da tako ne bomo dolgo sodili. Povedal mi je, da govore ljudje njegovega kraja, da se bodo odslej rajši pobijali ko tožili. Meni se ne zdi čudno, da na Gozdu vedo, čeprav niso študirani, da je ventil zaprt. »Ospod.« je dejal, »jaz ne bom nikdar več tožil.« Jaz tudi ne, sem mu odgovoril.

»Glasnost in slišnost »odpadeta« tudi »brez okolnosti«, kadar gredo vaški fantje iz cerkve domov po cesti, ki postane nejavna s tem, da se pogovarjajo, nekoliko pa tudi s tem, da zasliši eno samo pričo, ki kajpada potrdi, da ne ve, ali so drugi čuli. Ni-li tako? »Ne glede na to«, da si zaman prizadevam ustaviti vrtenje v glavi, razumem te stvari vendarle toliko.

Črna knjiga slovenskega klerikalizma.

(Dalje.)

Udanostne brzojavke, ki so jih slovenski klerikali v imenu ljudstva pošiljali cesarju in nadvojvodom, so se vrstile ena za drugo. »Slovenec« in »Domoljub« sta o njih redno poročala, pristavljala potrebne patrijotične komentarje in pribčevala životopise cesarskih slavlencev, polne poveličevalnih hvalospesov, samo da popularizirata dinastijo in ukrepana na ta način avstrijsko patrijotično misel med ljudstvom. Umlivno je, da so se udanostne izjave in častitke ponavljale tudi ob raznih zmagah. V kakem hlapčevskem tonu da so bile take izjave in častitke pisane, kaže sledeči primer, v katerem častita kranjski deželni odbor nadvojvodi Frideriku, najbolj znanemu grozovitežu in go-lufu, kar jih je menda bilo med nadvojvodi. Častitka se glasi: »Kranjski deželni odbor, ustrežaje vzvišenim čutom vse dežele, častita Vaši cesarski in kraljevi Visokosti in preslavni cesarski armadi na sijajni zmagi v Krasniku, v prvem velikem uspehu na ruskem bojišču. Ponosno in zaupno zremo na svojo vojsko vseh narodov, najtrdnije prepričani, da ji bodo naklonjene z božjo pomočjo pod modrim in krepkim vodstvom Vaše cesarske in kraljeve Visokosti nadaljne odločilne zmage do sredega konca.« — In ne samo to! Da so povečali tudi zaupanje vojaštva in ljudstva v razne vojskovodje, je klerikalno časopisje v svoji patrijotični ekstazi tudi v ta namen napisalo veliko heresičnežev, pa malo resničnih. Znano je namreč, da so avstrijski vojskovodje, povečini sami nadvojvode in plemiči, posebno prve mesece svetovne vojne, radi svojih gorostasnih nezmoglosti žrtvovali smrti cele armade. Ni čuda, da je »Domoljub« potemtakem mogel izustiti velepomembne in zelo resnične

voril. Kaj si je mislil, ker sem vos čas gledal v tla?

A sedaj k pendantu prejšnjega primera. Upravitelj hiše v Ameriki bivaljočega sodnika pride s svojim bratom kot pričo terjat najemnino od stanovanj, katero je bil »najemnik« brez dovoljenja uzurpiral. V sobi najdeta uzurpatorja in njegovo ženo. Došelca ga razžalita ob odprtih oknih (okna sta bila sama že dalje časa poprej snela, da bi »najemnika« preganala, a to jima ni uspelo), da je nčvreden in da nikjer stanovanja ne plača. Eden od njiju mu prisoli, da je »hribovec« in »baraba«. Kazenski sodnik vzame vse žalitve za celoto (§ 491. k. z.), ali on oprostí oba obdolženca, ker sta to reč odvrgla v zasebnem stanovanju in v pričo ene same osebe (žene zasebnega obtožitelja). Neki mož, ki je bil v hiši krtače prodajal, je bil že poprej odšel, nego sta obdolženca vstopila. Kraj pa tudi ni bil očiten. Obdolženca sta mogoče zares na glas govorila ali kričala, vendar pa ni dokazano, da sta žalitev javnosti namenila, niti da bi bilo besede slišale več ljudi. Žena obtožitelja izpoveduje, da je neka soseda slišala vpitje, besed pa da ni razumela. Obtožitelj niti ne trdi, da pride še kdo v poštev razen te sosede. Momenta javnosti ni. — Tako je sodbo utemeljil prvi sodnik. Vzklicno sodišče je oba obdolženca obsodilo, prvega po § 491., drugega po §§ 491. in 496. k. z. Čujmo razloge.

(Dalje prih.)

ne besede: »Sednji vojskni čas je preizkušnja krščanske ljubezni.« Čeprav so tisti čas na stran Avstrije, pristopili s svojo »sveto« vojsko kot zavezniki tudi — Turki, katere je cerkev dosihd ob smatrala za svoje najhujše verske sovražnike. Menda pa je mogel tako reči tudi zato, ker so se v navijanju cen vneto preizkušali dobičkarji, trgovci, vojni dobavitelji in kmetiški posestniki. Bodisi kakorkoli, tudi na ta način je bilo treba govoriti k vernemu ljudstvu, ter ga tako odvračati od vsakega kriteričnega razmišljanja.

Militarizem in politične oblasti so utrjevale patrijotizem in gojile vojno razpoloženje med ljudstvom s silo, korupcijo, protekcijami in privilegiji, cerkev pa je na drugi strani prevzela nase hvaležno nalogo delati v tem smislu v svojem delokrogu med priprostim ljudstvom s primerjimi duševnimi sredstvi. Dokazov ni bilo treba navajati, ker vera dokazov ba le rabi in so bile za neverne Tomaže itak pripravljene tudi prisilne dokazovalnice. Reči je bilo treba ljudstvu samo tole: »Vojna, ki jo vodita Avstrija in Nemčija je božja in pravična, poslana od Boga samega. Zato bomo tudi za gotovo zmagali. Verska misel se bo po vojni ogrela, tista nesramna in grda vojska proti veri pa bo temeljito oslajljena. Pokazalo se bo, kako potrebuje svet papeža. Gospodarske razmere se bodo povsem izpremenile, ker bo tudi Avstrija dobila prostora na solcu. Zavladalo bo kmečko in delavsko ljudstvo in avstrijski narodi zadobe enakopravnost.«

S takimi »argumenti« so slovenski klerikali delali za Avstrijo in vojno med narodom. Prirelali so v ta namen o teh tematih predavanja v svojih posvetnih in cerkvenih organizacijah, duhovščina je pridigovala na lecah, klerikalno časopisje pa je dajalo navodila in bodrila. Cerkev kot taka je poleg vsega tega prirejala tudi še mnogostevilne prošnje in zahvalne procesije in slovesne službe božje v tolažilo in vzpodbudo ljudstva. Tako je »10. septembra v Ljubljani vodil sam ljubljanski knezoškof velikansko procesijo v zahvalo za dobljene zmage in v prošnjo za vojskujoče se vojske, procesijo, ki je šla od stolnice na Kongresni trg in je bila pol ure dolga (toliko časa se je premikala)«. Še prej, t. j. dne 24. avg. je bila v Ljubljani velika procesija za srečen izid vojne. Enako procesijo je ljubljanski knezoškof vodil tudi dne 6. septembra, da »izprosi vrlim vojakom vztrajnost ter popolno zmago nad številnim sovražnikom.« Pa ne samo v Ljubljani; po vsej slovenski zemlji so se po tem vzgledu prirejale patrijotične procesije, obhajale mladinske pobožnosti in molile posebne »vojne molitve« za vero, dom, cesarja. In kako se bi tudi ne, piše duhovnik v »Slov.«, »ko vendar molitev za srečen izid vojne prihaja tako iz srca, ker je ta vojna, ki jo vodi Avstrija, tako sveta in pravična in so šli naši možje, bratje in sinovi kakor levi v boj za vero.« Knezoškof ljubljanski je meseca avgusta l. 1914. izdal, kakor smo že omenili, obširen pastirski list, ki je prežet avstrijskega velepatrijotizma in opravičuje vojno kot sveto in pravično — dokaz, da so se klerikalne stranke osrednjih držav predobro zavedale svojega kapitalističnega poslanstva v službi nemškega in avstrijskega imperijalizma in avstrijske krščansko-katoliške ekspanzivnosti, ter da so pred ljudstvom to svoje poslanstvo tudi previdno zamolčale. Vsak priprost človek danes ve, da ta vojna ni bila nobena krizarska vojna za krščansko vero, »boj proti framasonstvu«, ali kaj podobnega, s kakršnimi frazami so klerikali nasilili ljudem oči, marveč da je ta vojna bila le izključna posledica neravnovesja in nesoglasja v svetovni kapitalistični nadprodukcijski da so torej »božji« v tej vojni bili samo kapitalistični interesi posvetne in cerkvene gospode. Kako so se ujemale v boj za svoje interese vse meščanske stranke, ni potrebno še posebej omenjati; saj je znano, da se je slovenski klerikalizem bratil celo z vsenemško svobodomiselno stranko, vsa katoliška Avstrija pa z mohamedansko Turčijo, protestantsko Nemčijo in pravoslavno Bolgarijo proti katoliški Italiji in Franciji. In kakor ne bi mogli dvomiti n. pr. o resničnem patrijotizmu ljubljanskega župana in njegove občine, ki je prečela za svoj lojalni nastop ob mobilizaciji posebno pohvalo, tako tudi glede patrijotizma katoliške duhovščine v Avstriji ne more biti najmanjšega dvoma. Ko je vsenemška gonja po nedolžnem spravila par slovenskih, med njimi tudi slovenskih katoliških duhovnikov v zapor in je kardinal Piffi na Dunaju izposloval njihovo izpustitev, je ljubljanski škof poslal kardinalu tole zahvalo, ki bo gotovo tudi jamčila za resničnost naše trditve: »Bog naj Vam tisočkrat povrne uspešno javno obrambo Bogu in cesarju zveste slovenske duhovščine v Avstriji...« Sicer pa so slovenski avstrijski patrijoti javno kazali svoje prepričanje s tem, da so nosili v gumbicah črno-rumene kokerde, ki so se na drobno in debelo dobivale v vestibulu Kat. tiskarne v Ljubljani.

Dr. Jos. C. Oblak:

Krpanova kobila.

(Dalje.)

Dr. Tavčar vidi pri tem »diktorje in diktorčke« in literarne boljše, on vidi neko klico, »ki hoče bličati vsakega, ki ne prisega na gotove teze in nazore«. Treba je precel fantazije, da se morejo roditi v očigled mojega skromnega spominskega člančica take misli. — Besede prefratnosti, ki morajo gotovo boleti tiste, ki jih le zapisal, nego onega, ki jih bere naravnost z nekim sočutjem.

Vse to pa gre na rovaš tiste impulzivne narave, ki je rodilo dr. Tavčarja že toliko nesrečnih ur in ki mu ne pripuščajo, da bi našel tisti trajni mir in mirno razpoloženje, ki nam je rodilo eno najlepših del naše literature, tisto nežno jesensko cvetje njegove še vedno mlade duše... Prosim, laz ne pretiravaj in »pošteno trdim o poštenih stvarih«, da ako bi Emil Leon ničesar drugega ne zapustil, kakor samo »Cvete v jeseni«, bi bil zdaj eden naših najboljših pisateljev; je škoda, da ne najde več takih momentov dr. Ivan

Tavčar, ki so ga dostikrat docela absorbirali tisti večni tudi nekulturni in malovredni osebni boji na škodo slovenske literature, ki bi bila sicer za marsikako cvetje Emila Leona bogatejša.

Kar pa je dosegel Emil Leon v svojem cvetju, to je dosegel in še neizmerno več Ivan Cankar v svojih »Podobah iz sanj«. — Vsakemu svoje: Emilu Leonu, njegovo »Cvete«, Cankarju »Podobe iz sanj«, — »delo svetovne višine« — njegovo — prošim za svobodo okusa! — Belo križantemo, in še toliko in toliko drugih nesmrtnih del!

Čisto naravno je, da je moj spominski člančič omenjal ono najznačilnejše delo Cankarjevo, in se sukal, — ker so se ravno ob tej obletnici igrali »Hlapci« — okoli teh, — pri čemur sem se spominjal Cankarja kot našega največjega dramatika.

Dr. Tavčar pa se je spravil na — Krpanovo kobilo! In utis imam, da je Tavčar, ki so mu Cankarjeva dela prešla že nekoliko iz spomina in je torej »vzel kobilo«, — znova v roke (ipsissima verba!), — po tej »kobili« meril in izmeril celega Cankarja...

Mirno je prezel »Podobe iz sanj« in vsa druga dela in zapisal tezo, da je Cankar duševni nihilist. In zakaj? Zato ker je raztrgal sedanjega in bivšega sourednika »Slovenskega Naroda« Frana Ovekarja in ker je napisal tisti konec predgovora v »Krpanovi kobili«, v katerem se obregne ob rodoljube in dolgo vrsto slov. politikov in tisti — »lepi« Prešernov spomenik... Zato dr. Tavčar ta konec iztrga in doslovno citira — čeprav je teža in višina te »visoke pesmi« vse kje drugje....

Diktatura in diktatorčki, Fran Ovekar in Krpanova kobila, rodoljubi in rodoljubarstvo — to so poglavja zase in o vsakem bi se dalo napisati knjigo. In knjiže se bodo pisale o Ivanu Cankarju prav tako, kakor o Prešernu ali tudi Levstiku. — In prav specielno o »Krpanovi kobili« (kakor o Prešernovi »Novi pisarji«), ki čaka svojega — Zigona, kakor ga čaka tudi poglavje, kako je shjalni Cankarjev talent vplival na sodobnike — literate — tudi na — dr. Tavčarja — kar mu ne šteje v — slabo....

Radi te diktature se baje »dosedal« še ni spisala niti ena objektivna sodba o Cankarju. Bog se usmilil —

Ker si ne upam trditi, da se dr. Tavčar ne zanima za našo literarno življenje in naš literarni pokret, pravim, da je pozabil na vse tiste različne pravične in nepravične kritike o Cankarju. Cankar je doživel kritike — tudi nepošteno, tako, da se je moral braniti. In prav je bilo, da jih je doživel, ker sicer ne bi imela naša literatura enega najlepših njegovih umotvorov »Bele križanteme«, ki je kot polemičen spis prava in resnična umetnina.

Sploh je dr. Tavčar v svojem premišljevanju načel vse polno vprašanj, od katerih pa nobenega ni rešil, — kakor jih ne bom rešil jaz na skromnem prostoručk podlistka ter prepuščam to zmogljnejšemu duhu in spretnemu persu.

»Podobe iz sanj« in »Prešernove poezije« — pa sta dva granitna mejnika v naši literaturi — dokončno in nezmotljivo ugotovljene vrednosti! »Krpanova kobila« pa je in ostane kulturni dokument prve vrste in važnosti prav tako kakor »Nova pisarja«. Kdo bo iskal v »Podobah iz sanj« — duševni nihilizem, kdo ne more čutiti in razumeti tiste globoke filozofije, ki leži v njih in more videti v istih samo Cankarja dobrega sti-

lista? Zato bi prosil g. dr. Tavčarja, in nikar mi naj tega ne zameri, da naj »v z a m e z n o v a v r o k o« razum »Kobile« še »Hlapca Jerneja«, »Na klancu«, »Križ na gori«, tudi »Martina Kačurja« in »Hlapca« pa seveda tudi — »Podobe iz sanj«, ki so mu najbrže tudi prešle — iz spomina.... Ako bo potem še trdil, da je Cankar samo naš najboljši stilist in samo talent — potem je seveda najh »ukus« — in pojem o lepoti in globokosti umetniških del tako različen in nepremostljiv, da je težko razpravljati.

Prepričan sem, da bo prišel z drugimi vred do sklepa, da je Cankar do danes največji jugoslovanski genij, — in ne samo talent, ki bi se eventuelno mogel še le razviti, nego talent, ki je dosegel svojo višino, ktere dozdaj še nikdo videl ni... Ali pa mi naj imenuje kterejakoli Slovenca, Hrvata ali tudi Srba, ki bi se mogel po tej višini vzporediti s Cankarjem! Bratje Hrvatje in Srbi sami to radi pripoznajo in se klanjajo temu velikemu duhu, ki je povečal nele svoj mali narodček nego celo jugoslovansko... In tega mnenja so tudi Čehi.

(Dalje prih.)

MINISTRKA KRIZA.

LDU. Belgrad, 2. Na ministrskih sejah zadnje dni se je razpravljalo največ v volilnem redu. Kakor se doznava, so socialistični ministri gg. Kristan, Bukšeg in Korač poslali danes ministrskemu predsedniku Davidoviču pismo, v katerem zahtevajo žensko volilno pravico, kakor tudi proporc. a to ne po srbskem načinu, temveč po Fontovem sistemu. Koncem pisma so zapretili z ostavko, ako se ministrski svet ne bi strinjal z njihovim stališčem.

VPRAŠANJE ŽENSKO VOLILNE PRAVICE.

LDU. Belgrad, 3. V nedeljo dopoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o nekaterih tekočih vprašanjih ter med drugimi pretresali volilni zakon. Razprava o tem vprašanju še ni končana. Kakor se čuje, so razpravljali tudi o ženski volilni pravici. V tem vprašanju so mnjenja še različna, ker so nekateri ministri za to, da se rešitev te važne reforme prepušči ustavotvorni skupščini in eventualno da se za sedaj da volilna pravica le samostojnim ženskam, med tem ko so drugi za to, da se dajo ženskam iste pravice kakor moškim.

POGAJANJA Z OPOZICIJO.

LDU. Belgrad, 3. Kakor doznavamo, do večerj dopoldne vladni še ni bil izročen definitivni odgovor opozicije. Domneva se, da med vlado in opozicijo ne bo prišlo do sporazuma. Govori se, da so načelniki opozicijskega bloka v nedeljo na seji sklenili, da ne sprejmejo vladnih zahtev.

RAZPUST ZAKASNEGA NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

LDU. Belgrad, 2. Uradniki in nameščenci narodne skupščine so dobili danes plače samo do 15. februarja. V narodnem predstavništvu jim je bilo naznanjeno, da se računati s tem, da vlada 15. t. m. parlament razpusti. Zato so uradniki, stenografi in tiparice ostali sedaj brez mesta, ker za njih v zakonu ni predvideno, da bi se jim zagotovili dohodki.

PROTI D'ANNUNZIU?

LDU. Amsterdam, 3. (DunKU.) »Telegraaf« poroča iz Trsta: Italijanska eskadra, ki je stacionirana v Anconi, je dobila povelje, da odplove proti Reki ter zlozi eventualen odpor d'Annunzia in njegovih čet. Tudi italijanski pešpolk, ki je nastanjen v Benetkah, je dobil povelje za odhod na Reko.

Represalije Italijanov na Dalmaciji.

LDU. Split, 2. (DDU.) Represalije s strani italijanske vojne ladje »Puglia« v Splitu se nadaljujejo. Vsak promet z zasedeno Dalmacijo je ustavljen. Parniki, ki prihajajo iz okupirane Dalmacije se ustavljajo pred luko, predajo italijanski vojni ladji pošto in nadaljujejo nato po njenem nalogu svojo pot. Na obali pa ne pristanejo. Tako je zasedena Dalmacija še bolj odrezana od ostale Jugoslavije.

Italijanske torpedovke v Splitu.

LDU. Split, 2. (DDU.) Danes je dospela v Split še ena italijanska torpedovka. V splitski luki so sedaj štiri italijanske vojne ladje.

POKRET KLINIČNIH ASISTENTOV IN ZDRAVNIKOV NA DUNAJU.

LDU. Dunaj, 3. (DunKU.) Kakor poročajo listi, so klinični asistenti in pomožni zdravniki na večeršnjem zborovanju sprejeli sklep, v katerem se povdarja, da so klinični asistenti in pomožni zdravniki po prizadevanju svojih zastopnikov in gospodarske organizacije zdravnikov prejeli od vlade ustne obljube in principijelne privolitve, ki jih pač nikakor ne zadovoljujejo; navzlic temu pa so z ozirom na dalekosežne posledice zdravniške stavke sklenili po večurnem posvetovanju, odgoditi stavko do 1. marca in dati vladi priložnost, da razširi svoje obljube in jih uresniči.

Abraham izstopil iz madžarske vlade.

LDU. Budimpešta, 2. (DunKU.) OKU. javlja: Neodvisna stranka je imela pod predsedstvom Lovassyja sejo, na kateri je sklenila, da z ozirom na izid volitev izstopi iz koncentracije. Demisijski državni tajnik Abrahama, ki pripada stranki, je bila vzeta z odobravanjem na znanje.

RDEČA ARMADA PRED RUMUNSKO MEJO.

LDU. Berlin, 3. (DunKU.) »Börsezeitung« poroča iz Hamburga: Kakor javlja hamburški »Freiden-

blatt«, doznava »Associated Press« iz Bukarešte, da stole močne boljševiške čete ob rumunski meji. Boljševiki nameravajo baje ponuditi Rumuniji mir. Ako bi ga pa Rumunija ne hotela sprejeti, tedaj bi boljševiki takol pričeli ofenzivo.

MIROVNI PREDLOG RUSIJE POLJSKI.

LDU. Pariz, 3. (DunKU.) O mirovnih predlogih, ki jih je sovjetska Rusija stavila Poljski, poroča »Matine«: Prejsem zagotavlja sovjetska vlada, da ni sklenila nobenega tajnega dogovora z Nemčijo ter priznava neodvisnost Poljske. Boljševiki predlagajo nadalje, naj se med Poljsko in sovjetsko Rusijo sklene premirje na fronti, kakršna je danes, in naj se začasno določijo meje. Ukrajinska sovjetska vlada naj se prizna kot neodvisna od ostale Rusije, vendar pa kot njena zaveznica.

Poljska odklonila mir.

LDU. Nauen, 2. (Brezlično.) Poljski minister za zunanje posle, Patek, je na potovanju iz Londona v Varšavo na Dunaju podaj izjavo, ki naznanja odklonitev mirovne ponudbe sovjetske vlade Poljski. Izjavil je, da mora vojna trajati tako dolgo, da Poljska doseže svoje cilje.

Judenič ujet.

LDU. Berlin, 2. (DunKU.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Revala: Generala Judeniča so prišli njegovi častniki, ko je hotel s Kolčakovim denarjem odpotovati na Švedsko. Moral je oddati 200.000 mark za 17 tisoč ruskih vojakov, obolelih na Estonskem za pegavico.

NEMIRI V CARIGRADU.

LDU. London, 3. (DunKU.) — Reuter. Iz Carigrada poročajo, da so poslednjo sredo nacionalisti oropali materialno skladišče v Gallipoliju ter odnesli 80.000 pušk, 500.000 nabojev in 53 strojníc. Sklepajo, da je to orožje šlo v Aziatsko Turčijo.

WILSONOVE TEŽAVE Z MIROVNO POGODBO.

LDU. Amsterdam, 2. (DunKU.) »Telegraaf« javlja iz Londona, da »Times« nikakor niso poročali iz Washingtona, da je Amerika sklenila pristopiti k zvezi narodov, marveč, da je to popolnoma izključeno, ker se je konferenca obeh strank izjalovila. Mogoče pa je gibanje v prid posebnemu miru z Nemčijo. Predsednik Wilson se mora podvreči ali ratifikaciji mirovne pogodbe s pridržki, ali pa odgoditi pristopa k zvezi narodov do časa po volitvi predsednika.

Železniška nesreča.

LDU. Pariz, 1. (DunKU.) »Agence Havas« javlja iz Burlingtona: Brzovlak v Montreal je skočil s tira. Dva spalna vozova sta padla v Champlainsko jezero, ki je bilo zamrznjeno. Prebila sta led in izginila v jezuru.

Glose.

Uspeh železničarske stavke v Italiji. Železničarska stavka v Italiji se je končala 30. jan. o polnoči. Prometni minister je sporočil glavnemu železniškemu ravnatelstvu v svrhu izvršitve naslednje vladne ukrepe: 1. Vse osebe, ki se je udeležilo stavke, se sprejme na mesta, kjer je bilo prej. 2. Mezde za čas stavke se vložijo v obrokih v prvo skupno glavnico, last železničarjev. 3. Priljubljen načelu osemurnega delavnika za vse delavce v privatnih in državnih podjetjih, se udeležijo osemurni delavnik za strojnike še pred 30. aprilom, za osebe na vlakih še pred 30. junijem, a za druge kategorije po veljavnih določbah v najkrajšem roku sporazumno z upravnim svetom. 4. Način udeležitve osemurnega delavnika določijo upravni svet, pri katerem bodo sodelovali trije člani vsake kategorije, ki bodo imeli pravico do svetovalnega glasa. Te člane izvolijo kategorije same z jamstvom manjšinske pravice. 5. Upravni svet bo poskrbel za ureditev organizacijskega znakov, vključevši v plače in mezde nagrade in doklade, izključivši dražinske doklade in začeti s proučevanjem vprašanja akordnega dela. Ti seznami s spomenico železničarske zveze se predložijo zbornici v odobritev. 6. V upravnem svetu bo zastopanih pet zastopnikov, izvoljeni v razrednih volitvah z jamstvom manjšinskih pravic. Upravni svet bo poskrbel pri sestavi nove ureditve za ustanovitev kraljevih komisij. Mezde za čas stavke se ne izplačajo. Tozadevne dneve plače se nalože dvakrat na mesec v skupno glavnico. Minister priporoča največjo nag-

lico in točnost v izvrševanju vladnih določb in pošilja glavnemu ravnatelstvu spomenice vseh železničarskih združenj, ki se bodo morale predložiti zbornici. — Veselimo se nad uspehom, katerega so dosegli italijanski sodruzi železničarji po dolgi stavki. Vzlic nekaterim stavkolomcem in vzlic nasilistvom s strani vojaštva so si priborili znatne pridobitve.

Zbor sovjetskih narodnih gospodarjev. Iz Moskve: K prihodnji otvoritvi zbora sovjetskih narodnih gospodarjev je Bucharin v »Pravdi« na ta način formuliral zborove naloge: Osrednji odbor komunistične stranke je popolnoma odobril stališče sodruza Trockega, da je za največje izboljšanje žive delavne sile nujno organizirati delo tako kakor vojsko, kjer sila in hitrost izvedbe, kakor tudi odgovornost dajejo največjo expansivnost.

Dnevne vesti.

Zopet lažil

V zadnjem času so gotovi poznani politični nasprotniki, ki jim je nepošten boj proti socialistom glavna skrb, najprej pritaženo, potem pa glasnejše govorili, da je sodrug Kristan v ministrskem svetu nasprotoval izvedbi znane ubožne akcije v prid vsega revnega jugoslovanskega prebivalstva. In specielno še slovenskega. Sodrugi Kristan naj bi bil delal proti taki akciji! Vedeli smo, da gre zopet za laž najhujšega kalibra, ki bo zelo kratkih nog. In res imamo sedaj tu kategorični dementi ministra Kramerja, ki zadevo primerno pojasnjuje. Včerašnji »Slovenski Narod« piše namreč naslednje:

»Minister Kristan in ubožna akcija. Ljubljana, 3. februarja. V Beogradu se širijo očitno od elementov iz Slovenije, katerih interes je, izpodkopal delo v vladi, neresnične govorice, kakor da bi minister Kristan nasprotoval državni ubožni akciji. Gospod minister za trgovino in industrijo, dr. Alb. Kramer, nas prosi, da konstatiramo, da so te govorice prosta izmišljotina in grda laž, nasprotno je istina, da je gospod minister Anton Kristan zastavil vse svoje sile najenergičnejše v to, da se čim najprej izvede državna ubožna akcija. Med obema slovenskima ministroma vlada v tem pogledu popolno soglasje, kar se sicer razume samo ob sebi, ker državna ubožna akcija ni in ne sme biti predmet kakršnekoli politike.«

Izvoznice za živila.

Ministrstvo za prehrano in obnovo dežel je odredilo, da sme odslati izdajati izvoznice za manjše količine živil le odsek za prehrano v Ljubljani. Politična okrajna oblastva ustavijo izdajanje izvoznice z dnem 10. februarja t. l. z 11. februarjem začne izdajati izvoznice izključno odsek za prehrano. S 15. februarjem izgube veljavnost izvoznice, ki so bile izdane od političnih okrajnih oblastev do vstetega 10. februarja t. l. Odsek bode izdajal izvoznice le na pismene, pravilno kolkovane prošnje, katere morajo vložiti stranke pri pristojnem političnem okrajnem oblastvu. Prošnje mora biti priložen ovitek z naslovom stranke ter z znankami, pravilno kolkovan bankovec za 10 K ter popolnoma vidiran potni list. Izvoznice, oziroma rešitve bode dostavljali odsek strankam neposredno po pošti. Osebnih intervencij v zadevi izvoza živil bode odsek dosledno odklanjal in se stranke tozadevno ne bodo sprejemale, narkar se opozarjajo posebno stranke z dežele.

Ostro streljanje. Volaštvo ljubljanske garnizije bo ostro streljalo od 3. do konca februarja t. l. dnevno razen nedel in tukašnjem strelšču (Dolenjska cesta). Iz varnostnih ozirov se na to onozarja prebivalstvo Ljubljane in ljubljanske okolice.

Z ljubljanske cestne železnice. Prejeli smo in priobčujemo: Marsikaj bi bilo treba urediti pri naši cestni železnici. Predvsem pa bi bilo treba dovedati nekaterim višjim uslužbencem cestne železnice, da postopajo s svojimi podrelenimi dostojnejše, ter da jih ne smatrajo za hlapce, s katerimi se more tako surovo postopati, kakor je to storil preglednik g. Oswald v pričlo množestvenega obč. pred mestnim magistratom, kjer je kričal in razsajal z »boljševiki« in enaki besedami. Več dostojnosti torej in manj domišljavosti!

Himen. Dne 2. t. m. se je poročil sodrug Albin Prepeluh s sodružico Pavlo Pirkerjevo iz Ribnice. Bilo srečno!

Povratak jugoslovanskih ujetnikov iz Italije. V nedeljo, dne 1. t. m. dopoldne se je povrnilo iz Italije 52 jugoslovanskih častnikov in 18 mož. Vkranci so bili v ital. pristan. Brindisi in se peljali na Dubrovnik, od tu preko Broda na Zagreb v Ljubljano. Vsi opisujejo težko življenje ujetništva. Moštvo je kratko dejalo: »Glad nas je mnogo pokončal, a kar jih ni glad, to pa žice ograj, kajti mnogo jih je tudi popolnoma znorelo!« Pripovedujejo, da so jih Dalmatinci zelo radostno sprejeli. Na kolo dvoru je bil samo oficijelen sprejem.

Občinski svet ljubljanski. Seja občinskega sveta ljubljanskega se vrši v sredo, dne 4. t. m. ob petih popoldne z dnevnim redom: Javna seja: Naznanila predsedstva, mestnega magistrata poročila o prošnjah za podelitev domovinstva, personalnopravnega odseka poročila, finančnega odseka poročila, policijskega odseka poročila. Tajne seja.

Popravek. V včerašnjem podlistku »Krpavna kobila« naj se bere v drugem stolpcu mesto: »Krizanteme siromaka, ki je pa ostala« pravilno »Krizanteme siromaka, ki je postala«.

Dobava oglja za kovaško obrt. Ker so se čule pritožbe, da primanjkuje domačin kovačem po deželi oglja za njihov obrat, kar se občuti posebno pri nujnih popravah kmetijskega orodja, obrnilo se je poverjenstvo za kmetijstvo na merodajne faktorje in dobilo sedaj odgovor od državnega nadzorništvá veleposestva kneza Auerperga, da je del zaloge oglja in even. tudi del nove produkcije na razpolago domačin kovačem. Radi naročil naj se obračajo domači kovači na Slovensko kmetijsko družbo (potom podružnic), na družbo Ekonom, na Gospodarsko zvezo v Ljubljani ali na Zadržno zvezo v Celju, ki bodo posredovale dobavo.

Tržaški verižnik. Poltski žid iz Trsta, Izak Livers, sin Benamina, je po Ljubljani verižil s sukancem, svilo in zlatimi urami. Blago je ponujal tudi policijskemu detektivu, ki pa ga je povabil na centralni urad zoper navijalce in verižnike, kjer je prejel v plačilo dvakrat po 8 dni zapora in 1000 kron denarne globe.

Oddala učiteljskih služb. Višji šolski svet je sklenil, da se ukine s podeljevanjem učiteljskih služb kratkim potom, ker se je pričelo z uradnimi razpisi služb. Izvedejo se le še one premetitve, ki so v teku. Le v najnужnejših slučajih, ako ni kje učne osebe, ali ako šola, oziroma vzgoja trpi, se sme učna oseba premetiti kratkim potom.

Mestne nlive za Bežigradom se oddajo potom dražbe v zakup dne 5. februarja 1920 ob 10. uri dopoldne na lico mesta.

Gledališka komisija bo imela v sredo, dne 4. februarja ob 18. uri sejo v občinski posvetovalnici.

Vsi ljubljanski hišni posestniki se pozivljajo, da si nabavijo dimnikarski red. Dobi se po 1 K izvod v mestnem ekspeditu. Mestni trg šte. 27. III. nadstropje.

Na sobotni železničarski veselici v »Ljudskem domu« se je izgubil možki klobuk, vreden 600 kron. Kdor ga ima, naj ga izroči vratarici v »Ljudskem domu«.

Kultura.

Iz gledališke pisarne. Radi obolesti g. Rumsola smo primorani spreminiti operni repertoar. »Mignon« v sredo na E in »Boheme« v četrtek na C od pade. Vpizori se v sredo, dne 4. t. m. »Boheme« za abon. »C«. V četrtek, dne 5. t. m. »Rigoletto«, uradniška predstava izven abon.

»Rigoletto« je tretja uradniška predstava, ki se vrši v četrtek, dne 5. t. m. ob pol 8. uri zvečer v opernem gledališču. Vstopnice po znižanih cenah se dobe v predprodaji pisarne »Društva zasebnega uradništva«. Gosposvetska cesta št. 12. II. nadstropje., ob navadnih uradnih urah.

Marionetno gledališče. Običajna torkova predstava se danes ne vrši. Prihodnja predstava v četrtek, dne 5. t. m. ob 4. uri popoldne v »Mestnem domu«.

Iz stranke.

Zaupniški sestanek vseh rediteljev, ki so sodelovali pri maiski in drugih manifestacijah, se bo vršil v četrtek, dne 5. t. m. točno ob 6. uri zvečer v Mahrovi hiši, I. nadstropje. Prosi se vse zaupnike, da se tega sestanka zanesljivo udeležijo, ker bodo dobili navodila za nedeljski protestni shod.

Odborova seja podružnice »Svoboda« za Ljubljano se bo vršila v četrtek, dne 5. t. m. ob pol 8. uri zvečer v tajništvu »Svobode«. Selenburgova ulica 6, II. nadstropje.

Prireditve.

Seja pripravilnega odbora »Narodne Matice« se ne vrši danes kakor naznanjeno, ampak šele v petek, dne 6. t. m. ob 6. uri zvečer v Mestni posvetovalnici, na kar opozarjamo vse vabljenе.

Motorni klub. Dne 3. februarja ob 9. uri dopoldne se vrši v restavraciji »Novi svet« v Prešernovi sobi, ob enem z občnim zborom kluba slovenskih kolesarjev »Ilirija«, ustanovitev motornega kluba, na katero se vabijo vsi motociklisti.

Iz Slovenije.

Brežice.

Samostojna kmečka stranka je priredila nedavno svoj shod, na katerem je g. Urek v ostrih besedah protestiral proti temu, da bi morda kak hlapec ali sicer kak delavec zasedel županski stol, ker nobeden izmed njih ne plačuje davka. O tem seveda ni govoril, da je pravzaprav hlapec in delavec, ki delata davkoplačevalec in da bi veliki »gruntarji« sploh ne mogli plačati davkov, ko bi jim hlapec in delavec s svojim delom ne polnila malhe. Dalje je g. Urek tudi pravil, da je delavec kriv draginji, ker vedno stavlja in ker dela samo osem ur na dan, kar je pa premalo. Kmet da dela po 16 ur na dan. G. Urek je pri tem previdno zmolčal, da kmetu povprečno letno delo tudi ne znese več kakor osem ur na dan, ker kmet pozimi kolikorotiko počiva, veliki »gruntarji« pa tako sami ne delajo, med tem ko mora delavec v tovarnah in rudnikih delati skozi vse leto vsak dan osem ur napornega dela. G. Urek je očitno uporabljal v svojem govoru vse tiste fraze, s katerimi operira liberalna in klerikalna stranka in s tem jasno pokazal, kaj se skriva pod to lažljivečo stranko »samostojnih«. Zavedni kmeti trpiti brežiškega, sevnškega in kozjanskega okraja bodo volili socialne demokrate, g. Ureku pa bodo pokazali hrbet in mu rekli: »Poslanec ostaneš doma pri — pečli ...«

Protest Tržičanov.

Tržiški Slovenci, zbrani na javnem predavanju v meščanski šoli dne 27. januarja 1920, kar najodločnejše protestirajo proti amputaciji našega naroda kakor jo zamišlja mirovna konferenca v Parizu. Zahtevamo, da nas narod sam odloča o svoji usodi.

Tržič.

Smejali smo se, ko smo pred nekaj dnevi brali v »Večernem Listu« nek izvanredno duhovit dopis iz Tržiča, naperjen proti tržiškim sodrugom. Posebno zanimiv je onl del, ki izraža prikrito željo, da bi prišla v predilnico in tkalnico, ki začne zopet obratovati, na mesto nekega sodruga kaka prenapeta klerikalna oseba. Morda si želi celo župnik sam priti na to mesto, da bi lažje pasel svoje zveste ženske ovčice. Omenjeni dopis govori tudi nekaj o vodiški Johanci, kar pa je le nesramna laž. Toliko odgovarjamo, na druge obne-mogle pobesnele neumnosti klerikalnega dopisnika pa se sploh ne izplača odgovarjati.

Križ pri Tržiču.

Vsem klerikalcem iz Križa in Tržiča svetujemo, da se prele informirajo pri socialistih, da bodo potem vedeč poročati vsaj v tem oziru pravilno in resnično, kdo da je socialist in kdo da ni. Če bodo to storili, se jim v »Večernem Listu« tudi tega ne bo treba lagati, da te molster Brella socialist. Sicer pa se poznamo. Vemo namreč, da je »Večerni List« ustanovljen samo za to, da operira z lažmi proti socialistom, ker drugače sploh ne more.

Troite na revmatizmu in gubničnih bolečinah? Vdrnjenje s pravim Fellerjevim Elza-fluidom je tako rekoč dobrodejno! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 24 K.

Rabite mlo - odvajalo sredstvo? Fellerjeve prave Elza-kroglice izvršujejo svojo dolžnost! 6 skatljic 12 K. — Zagorski sok zoper kašel in prene bolečine 1 steklenica 4 K. — Zelodec okrepčujoča tinktura 1 steklenica 12 K. — Omot in poština posebel, a nalceneje. Eugen V. Feller. Stubica donja, Elzatra št. 252. (Hrvatko).

Izdajatelj Ivan Mohar.

Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Kranjska industrijska družba.

Vabilo

L. rednemu občnemu zboru

ki se bo vršil

v petek, dne 27. svečana 1920 ob 11. uri
na Dunaju I., Teufaltstrasse šte. 8.

Dnevni red:

- Poročilo in sklepanje o uspehu preteklega poslovnega leta.
- Poročilo preglednikov.
- Volitev preglednikov (§ 25. družb. pravil).
- Volitev članov upravnega sveta (§ 17. družb. pravil).

P. t. gospodje delničarji naj blagovolijo položiti delnice najkasneje do 20. svečana pri Allg. österreichische Boden-Credit-Anstalt na Dunaju, podružnici kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani, Banca Commerciale Italiana in Banca Italiana di Sconto v Trstu (§ 10. družb. pravil), kjer dvignejo odgovarjajoče izkaznice.

Predsednik upravnega sveta.

Oglas.

Razširjenje selske službe.

Z dnem 1. februarja 1920 se razširi pri kr. poštne uradu Žužemberk dostavljanje poštne pošiljatev po selskem pismonošil v sledeče vasi:

Budanja vas, Dešča vas, Poljane, Vrh, Gornji in Dolnji Križ, Vrhovo, Reber, Zališec, Cvibel in Prapreče. Dostavljanje se bo vršilo vsak torek, četrtek in soboto.

V Ljubljani, dne 27. januarja 1920.

Direktor pošte in brzojava za Slovenijo:
Dr. Debelak s. r.

Službe za legitimacije izvršuje najhitreje fotograf Hugo Hübner, Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7, nasproti Krizanske cerkve. 849

Prodaja citre (Chromatische Konzert-Gitarre-Zither), fine, velike, skoraj nove, na 74 strun, brez kasete. Cena 700 K. Kračun, Poljčane.

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naš srčnoljubljeni, nenadomestljivi in predobri oče, oz. sin, brat, svak in stric, gospod

Valentin Scagnetti,

arhitekt, mestni stavbenik, posestnik in tovarnar, načelnik zadr. stavbenikov v Sloveniji

po dolgem mukepolnem trpljenju danes v soboto 31. januarja mirno preminul, zapustivši mnogo prezgodaj svojo ljubljeno deco.

Pogreb našega blagega pokojnika bo v ponedeljek ob pol 4. popoldne iz hiše žalosti Šelenburgova ulica 6 na pokopališče k sv. Križu.

Blag spomin in večni mir ljubljenumu pokojniku.

V Ljubljani, dne 31. januarja 1920.

Valerija, Zdravko, Roman,
otroci.Ana Scagnetti,
mati.Franc in Karel,
brata.Rozalija Kunej, Katarina Tomažič,
sestri.Margareta Scagnetti, Ivana Scagnetti,
avakinja.

Vsi ostali sorodniki.

Dober izvežban priden

„Falzer“

za „Falzstroj“ s takojšnjim nadstopom se išče:

ALEKS PODVINEC,

tovarna usnja, 171
Radeče pri Zidanem mostu.

Cigaretni papir

sledeče vrste:

Golub, Club, Abadie, Samum

priporoča na debelo:

„Uranus Papirnica“
Ljubljana, Mestni trg št. 11.

Sprejmeta se dve služkinji prva kot sobarica druga za vsa hišna dela, proti dobri hrani in visoki plači. Ponudbe Emonska c. 8/II.

Osnova za subskripciju dionica.

Mi niže podpisani osnivamo pozivom na § 150 t. z. dioničarsko društvo pod naslovom:

„Tvornica pokućstva i industrija drva d. d. u Krapini“,

sa tom opazkom, da konstituirajuća skupština može odrediti i drugo sjedište društva. — Dionička glavica ustanovljuje se sa

8,000.000 K slovom osam milijuna kruna.

Ovo društvo osniva se na neograničeno vrijeme te mu je svrha, da kupuje i prodaje šume te izrađuje i prodaje pokućstvo i drvo. — Rečeno društvo preuzima moderno uređenu tvornicu pokućstva u Krapini te sa istom spojene i najmodernije uređene pilane, koje su sada vlasništvo „tvornice pokućstva i industrije drva Lamer drugovi u Krapini“, koje poduzeće jest javno trgovačko društvo. — Novo osnovano dioničarsko društvo preuzimlje svekolike postojeće tvornice spadajuće zgrade i to koli zgrade za stanovanje toli i gospodarske zgrade, preuzimlje sav materijal, nadalje na pilanama se nalazeće izrađeno i u šumama nalazeće se posječeno drvo, preuzimlje sav živi i mrtvi inventar, naročito sve predmete spadajuće šumskoj željeznici i svekoliko vozno blago. — Novom dioničarskom društvu ustupajo se sve pogodbe, temeljem koje su kupljene šume od Franje baruna Ottenfelsa, centralne banke u Krapini odnosno Ivana grofa Draškovića te kneza Windischgrätza u Rogatecu. — Ove šume leže u Maclju te imadu cirka 200.000 m³ drva i to većinom jelovine i bukovine. — Ustupa se novom društvu pravo prvo-kupa na šume Franje baruna Ottenfelsa ležeće u Kranjskoj odnosno na cijelo njegovo dobro „Gorjane“ kraj Novog Mesta u Kranjskoj ležeće.

Izdaje se 40.000 komada dionica uz tečaj od 500 K po komadu.

Dionice glase na donosioca, a nominalna vrednost se ustanovljuje po dionici sa 200 kruna. — Subskripcija na ove dionice otvara se danom 8. siječnja 1920 — te traje do 20. veljače 1920. — Subskripcija imade se obaviti kod centralne banke d. d. u Krapini i njene podružnice u Varaždinu, zatim hrvatske eskomptne banke, te podružnice francusko-srpske banke u Zagrebu se kod podpisa imade cijeli iznos uplatiti najednom i to sa 5% kamati od 1. siječnja 1920. — Dionice participiraju na čistoj dobiti za godinu 1920. — Svakom subskribentu izdat će se medjutimnica temeljem koje će kasnije dobiti dionicu. — Utemeljitelji pridržavaju si pravo repartacije supskribiranih dionica. — Konstituirajuća glavna skupština sazivlje se na dan 25. veljače 1920 za 11. sati prijepodne u prostorijama centralne banke u Krapini.

Krapina, mjeseca prosinca 1919.

Franjo barun Ottenfels, velevladstelin, Bežanec.
Vilim Schrenger, ravnatelj pilane, Krapina.
Ferdo Lamer, veletržac, Krapina.

Bogdan Barbot, odvjetnik i kr. javni bilježnik, Krapina.
Dr. Rudolf Blühweiss, odvjetnik, Varaždin.
Julijo Schwarz, trgovac, Varaždin.